

Gemiddelde levensproductie van Zweedse koeien zo'n 20.000 kilo melk

Zweedse koe niet zo duurzaam

De Scandinavische landen zijn een voorbeeld voor Nederlandse melkveehouders die streven naar een betere gezondheid van hun veestapel. Maar de Zweedse koe maakt niet meer dan twee en een halve lactatie. 'Er valt in Zweden veel te verdienen door de levensduur te verbeteren', vertelt de Nederlandse dierenarts Cor van der Beek.

tekst **Alice Booij**

Zweden staat bekend om de hoge gezondheidsstatus van de veestapel. Reden voor Agrifirm om veehouders met 'Boer on Tour' eind 2012 mee te nemen om zo informatie en inspiratie op te doen. Het blijkt dat veehouders in Zweden die een zieke koe hebben, altijd eerst bellen met de dierenarts. 'De eerste behandeling mag alleen de dierenarts uitvoeren na het stellen van de juiste diagnose. Iedere zieke koe ziet dus altijd eerst de dierenarts voordat de behandeling wordt ingezet', vertelt dierenarts Cor van der Beek.

Afgestudeerd in Nederland en na vijf jaar ervaring in de praktijk van het Friese Hardegarijp, maakte Van der Beek de overstap naar Zweden. Hij is als dierenarts in dienst van de overheid en inmiddels vier jaar actief in de regio Falköping, in het zuiden van Zweden.

'Falköping is een redelijk intensieve koeienregio', vertelt Van der Beek, die in Zweden heel actief de bedrijfsbegeleiding bij melkveehouders onder de aandacht brengt. 'In Zweden wordt amper aan bedrijfsbegeleiding gedaan. Het werk van de dierenarts beperkt zich hier

Cor van der Beek: 'Elke zieke koe ziet hier een dierenarts'

tot het behandelen van zieke dieren.' Van der Beek legt veel meer het accent op preventie. 'Ik ga de discussie met de melkveehouders aan. Waar komt de ziekte door en wat kunnen we verbeteren aan management, voeding en huisvesting om ziekten te voorkomen? Het liefst maak ik samen met een voedingsadviseur het bedrijf beter.'

Hoge kosten zieke dieren

Meer preventief werken wordt ook ingegeven door de hoge kosten (reiskosten en uurtarief) die de Zweedse melkveehouders moeten maken voor de diergezondheidszorg. Een koe met melkziekte betekent al gauw tussen de 150 en 200 euro aan kosten, een mastitisgeval komt op 150 euro en een keizersnede betekent een rekening die tussen de 500 en 1000 euro ligt.

De kosten van een behandeling zijn vooral zo hoog door de reistijd en de reiskosten, weet dierenarts Van der Beek. 'Bij meer dan drie kwartier reistijd krijgt de veehouder een vergoeding van de overheid, in het noorden van Zweden zijn reistijden van vier tot vijf uur voor

Door de grote oppervlakte van Zweden is de dierintensiteit heel laag en daarmee ook de infectiedruk

een bezoek aan één bedrijf heel gebruikelijk.'

Veehouders proberen de rekening van de dierenarts dan ook in de hand te houden. 'Je kunt je daarom afvragen of de diergezondheid wel zo goed is. Bij een geval van mastitis kun je er als veehouder ook voor kiezen de koe driespeen te maken. Zeker op dit moment, nu de inkomsten zo laag zijn.'

Meer klauwproblemen

De dierenarts- en medicijnkosten vallen in de economische boekhouding daarom mee. 'Zo'n 40 tot 60 euro kost het per koe per jaar, wat neerkomt op 0,4 tot 0,6 eurocent per kilo melk', rekende Van der Beek door. Het niet hoeven vaccineren van de koeien tegen infectieziekten is een van de redenen voor deze lage kosten. 'Ibr, para-tbc en bvd zijn ziekten die we in Zweden niet kennen en salmonella is er ook amper. Door de grote oppervlakte van Zweden is de dierintensiteit heel laag en daarmee ook de infectiedruk. Dat betekent ook een hogere weerstand van de koeien.'

Aan de ander kant komen klauwproblemen wel wat vaker voor, ervaart de dierenarts. 'Veel Zweedse ligboxstallen hebben een dichte vloer en in combinatie met het warme stalklimaat zien we meer mortellaro, stinkpoot, tyloom en tussenklauwontsteking.'

Al met al blijkt de levensduur van de Zweedse koe (Zweeds roodbont en hf scoren gelijk) niet hoog. Met gemiddeld twee en een halve lactatie en een levensproductie van zo'n 20.000 liter melk ligt die onder het Nederlands gemiddelde. 'Er valt in Zweden veel te verdienen door de levensduur te verbeteren', weet de

Zweden in een notendop

Zweden is in oppervlakte elf keer zo groot als Nederland, er wonen 9 miljoen mensen en er lopen 346.000 melkkoeien op zo'n 5000 melkveebedrijven. Gemiddeld dus zo'n 70 koeien per bedrijf, die een gemiddelde productie realiseren van 8300 kilo melk per lactatie. Het landenquotum wordt door de Zweedse melkveehouders voor zo'n 70 procent volgemolken, terwijl de verwachting is dat het aantal bedrijven de

komende jaren nog zal halveren. Het merendeel van de Zweedse koeien staat op een grupstal. Ongeveer een derde van de koeien in Zweden wordt gehouden in een ligboxstal. Dat zijn vaak stallen met dichte vloeren, want dieper dan één meter mogen de Zweedse veehouders niet de grond in. Jaarlijks halen melkveehouders twee tot drie sneden gras van hun land. Mais wordt er amper verbouwd.

dierenarts, die de oplossing vooral in de voeding ziet. 'De koeien krijgen nat en zuur kuilvoer en de krachtvoergif wordt opgevoerd tot wel 18 tot 20 kilo per dag. Een supersnel rantsoen dus.'

Apotheek los van dierenarts

Antibioticaresistentie is in Zweden een hot item, vandaar dat al jaren het beleid is matig antibiotica gebruiken. 'Excenel mag hier al jaren niet meer. En bij een behandeling nemen we altijd eerstekeus antibiotica, penicilline dus, en geen Neopen', aldus Van der Beek, die aangeeft dat de apotheek voor de medicijnen losstaat van de dierenarts. 'Ook daardoor ligt het gebruik in Zweden op een heel laag niveau. Maar we hebben hier ook weinig pluimvee en varkens', noemt hij als belangrijk verschil in totaal antibioticagebruik met bijvoorbeeld Nederland. 'Landen met veel van deze diersoorten hebben ook een hoger antibioticagebruik.'

Een uitzondering op de regel van het behandelen door de dierenarts is trouwens

het droogzetten. Dat doen veehouders zelf. Met een tankmelkcelgetal dat gemiddeld in Zweden rond de 200.000 cellen per milliliter ligt en een klinisch mastitispercentage tussen 10 en 15 procent per veestapel per jaar, bekijken veehouders zelf welke koeien ze droogzetten. 'Ik adviseer om niet met antibiotica droog te zetten als het individueel celgetal lager dan 200.000 cellen per ml is en de koe geen mastitisgeschiedenis heeft. Hier zijn we in Zweden niet zo streng mee als bijvoorbeeld in Denemarken, waar bacteriologisch onderzoek de basis is voor droogzetten met antibiotica.'

Waar Denemarken voor de Zweden altijd het voorbeeld is geweest op het gebied van diergezondheid, verwacht de dierenarts dat het beleid in de toekomst wel wat soepeler zal worden. 'Ik schat in dat veehouders in de toekomst meer zelf mogen behandelen, mits er een contract met een dierenarts is. Zelf houd ik niet van zo'n controlerende taak, ik hoop meer op een begeleidende en adviserende taak van de dierenarts.' |

